

SOSTEN ALUEVAALITAVOITTEET 2022

Elinvoimaiset järjestöt luovat osallisuutta ja vahvistavat asukkaiden hyvinvointia

Hyvinvointialueita ja sosiaali- ja terveysjärjestöjä yhdistää yhteinen tavoite, ihmisten hyvinvointi. Sosiaali- ja terveysalan tuhansissa järjestöissä tehdään korvaamatonta työtä suomalaisten terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Sote-järjestöissä on 1,3 miljoonaa jäsentä, 500 000 vapaaehtoista, 260 000 vertaistukijaa ja 50 000 ammattilaista. Sote-järjestöissä toimivien vapaaehtoisten työpanoksen on arvioitu vastaavaan jopa 21 000 henkilötyövuotta. Lisäksi palveluita tuottavissa järjestöissä on lähes 40 000 työntekijää.

Tätä osaamista, asiantuntemusta ja tukea ei ole viisasta jättää hyödyntämättä. Järjestöjen toiminta on ensiarvoisen tärkeää julkisten palveluiden rinnalla ja keskeinen osa sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamista. Ilman järjestöjä moni ihminen jäisi vaille tarvitsemaansa apua. Järjestöt ovat valmiita yhteistyöhön.

SOSTE

Järjestöjen toiminta osaksi hyvinvointialuestrategiaa

- Hyvinvointialuestrategiassa on linjattava, miten järjestöjen tarjoama tuki, neuvonta ja ohjaus sekä ehkäisevä toiminta nivotaan osaksi alueen toimintaa ja palvelukokonaisuuksia.
- Palveluita on kehitettävä asiakaslähtöisesti ja ihmisiä kuullen.
- Hyvinvointialueilla on varmistettava pienten ja keski suurten tuottajien mahdollisuudet tarjota palveluitaan. Tämä edellyttää, että hyvinvointialueilla linjataan hankintojen osittamisesta.
- Palveluseteleitä ja henkilökohtaisia budjetteja on käytettävä nykyistä enemmän niin ihmisten itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi kuin pienten palveluntuottajien mahdollisuuksien parantamiseksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä kuntien että tulevien hyvinvointialueiden lakisääteinen tehtävä. Palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa on kuultava nykyistä enemmän palvelunkäyttäjii. Järjestöt ovat usein se taho, joka välittää heikommassa asemassa olevien ja paljon palveluita tarvitsevien ihmisten ääntä eteenpäin. Niillä on siten merkittävä tehtävä asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamisessa.

Järjestöjen monipuolista osaamista ja ruohonjuuritason asiantuntemusta kannattaa hyödyntää hyvinvointialueen päätöksenteossa ja palveluiden kehittämisessä. Hyvinvointialuestrategiassa on linjattava, miten järjestöjen matalan kynnyksen tuki, ehkäisevä toiminta ja neuvonta jalkautetaan osaksi palvelupolkuja, kuten esimerkiksi osaksi soite-keskusten tarjoamia palveluja.

Sosiaali- ja terveysjärjestöillä on merkittävä rooli myös sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajina. Hyvinvointialueiden on panostettava entistä enemmän hankittavien palvelujen laatuun. Hankinnat on ositettava ja tarjouspyynn-

nöt laadittava siten, että myös pienet tarjoajat, kuten järjestöt, pystyvät osallistumaan tarjouskilpailuihin. Vaikutuksilla kilpailuttamista on käytettävä yksittäisten suoritekohtaisten kilpailutusten sijaan.

Hyvinvointialueiden on tunnistettava alueensa palveluja tarjoavat toimijat ja niiden erityisosaaminen. Aina palveluja ei tuoteta markkinoilla – esimerkiksi joskus voi olla vain yksi palveluntuottaja tuottamassa tiettyä palvelua. Järjestöt tuottavat usein erikoistuneita palveluita sellaisille väestöryhmille, joille ei ole muuta palvelua tarjolla. Järjestöjen palvelutuotannossa korostuvat tiettyjen, usein vaativaa huolenpitoa tai erityistä osaamista edellyttävien, asiakasryhmien palvelut.

Erityisesti sosiaalipalveluissa olisi hyödynnettävä palveluseteliä ja henkilökohtaista budjettia asiakkaiden yksilöllisten palvelutarpeiden huomioimiseksi. Palvelusetelit ja budjetti tarjoavat myös pienille palveluntuottajille enemmän mahdollisuuksia kuin laajat hankintojen kilpailutukset.

2 TAVOITE

Järjestöjen ja alueiden yhteistyölle on luotava toimivat rakenteet

- Hyvinvointialueen kumppanuudesta ja yhteistyörakenteesta järjestöjen kanssa on sovittava hyvinvointialuestrategiassa.
- Hyvinvointialueille on nimettävä järjestökoordinaattori, joka vastaa järjestöjen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Jokaisen järjestön kuuleminen erikseen on hyvinvointialueelle mahdoton tehtävä. Siksi tarvitaan kansalaisjärjestökenttää kokoavia toimintarakenteita, jotka keräävät järjestöt yhteen. Järjestöyhteistyötä kokoava rakenne edistää järjestöjen keskinäistä sekä järjestöjen ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä ja toimii järjestökentän äänenä. Se myös tukee järjestöjen integroitumista entistä tiiviimmin mukaan alueelliseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Yhteistyörakenteita on hyödynnettävä myös palveluiden käyttäjien kuulemisessa ja osallistamisessa palveluiden kehittämiseen.

Yhteistyörakenteen toimintaa organisoidaan tarvitaan hyvinvointialueen puolelta nimetty järjestökoordinaattori. Tätä tehtävää voi hoitaa esimerkiksi alueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaava henkilö. Järjestökoordinaattori vastaa yhteistyöstä hyvinvointialueen ja kansalaisjärjestöjen välillä ja tuntee alueensa järjestötoiminnan.

3 TAVOITE

Järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava

- Hyvinvointialueen ja kuntien on sovittava sote-järjestöavustamisen jatkumisesta ilman katkoksia osana hyvinvointialuestrategiaa. Vain siten voidaan turvata järjestöjen tuki ja apu sitä tarvitseville.
- Strategiassa on linjattava, miten hyvinvointialue rahoittaa järjestöjen toimintaa sekä tarjoaa järjestöille ja vapaaehtoisille mahdollisuuksia käyttää hyvinvointialueen tiloja toimintaansa.

Jotta järjestöjen toiminta ja tuki alueen asukkaille voi jatkua katkeamattomasti myös tulevaisuudessa, hyvinvointialueen tuesta ja kumppanuudesta järjestöjen kanssa on päätettävä hyvinvointialuestrategiassa. Strategiassa on määriteltävä, miten hyvinvointialue rahoittaa järjestöjen toimintaa ja tarjoaa järjestöille sekä vapaaehtoisille mahdollisuuksia käyttää hyvinvointialueen tiloja toimintaansa. Erilaisia järjestöstrategioita on jo aikaisemmin toteutettu osassa maakunnista, ja niistä

nousseet toimenpiteet ovat lisänneet järjestöjen näkyvyyttä ja tehostaneet yhteistä toimintaa.

Hyvinvointialuestrategiassa on määriteltävä myös asukkaiden esteettömät ja saavutettavat osallistumis- ja vaikuttamiskanavat sekä asukasfoorumit. Tässä työssä on keskeistä hyödyntää kansalaisyhteiskunnan osaamista. Kaikilla ihmisillä tulee olla oikeus osallistua ja tulla kuulluksi.

***Järjestöt haluavat osallistua
hyvinvoinnin rakentamiseen ja
sosiaali- ja terveydenhuollon
tuottavuuden vahvistamiseen.***

***Ei yksinkertaisesti ole
varaa jättää järjestöjen
panosta hyödyntämättä
palvelujen vaikuttavuuden ja
ihmislähtöisyyden kehittäjinä.***

ANNE KNAAPI
SOSTEN JOHTAJA, VARAPÄÄSIHTEERI

**#aluevaalit
#ihmisen sote
#järjestöt**

soste.fi/aluevaalit

SOSTE